

tatkozik meg elsősorban, hogy elválasztja a művészetet a politikától, hanem abban, hogy a novellát, a történetet mindenekelőtt nyelvi konstrukciónak tekinti, vagy eseménynek. Kigondolja, vagyis létrehozza a tökéletességet, a szépséget a tökéletlennel, a rúttal szemben. Ellenben tökéletes történetek nincsenek, nem is lehetnek, egyes részecskék örökre a történet hőseinek a titkai maradnak, habár ők igyekeznek egymást vallomásra bírni. A teljes történetek tehát reménytelenek, ami látható és amit hallani lehet, az mindig hiányos, töredékes. A szép pedig csakis akkor tökéletes, ha hibája van, „a történet csak úgy lehet rendben, ha valami nincs rendben benne”, ahogy a szerző mondja, léteznie kell egy elkerülhetetlen résznek, egy lyuknak, amely a leggyakrabban láthatatlanul tátong, a történetbe szöve, mintha ez a rész a történetnek elkerülhetetlen, strukturáló – és destrukturáló – következménye és feltétele lenne.

A dél-afrikai Nobel-díjas Coetzee irodalmi hőse, a Foe nevű „könyvcsináló” ezt a helyet, ezt a részt a történet „szemének” nevezi, a Nap „fekete torkának”, amely tátong vagy bámul ránk, mintha a tenger fenekéről bámulna. Átevezhetünk rajta, és visszatérhetünk a partra, nem leszünk bölcsőbbek. Alhatunk tovább, álmatlanul. Az viszont, aki elmerül e szemben vagy valami hasonlóban, és állja e tekintetet, az álmokat fog nyerni. És az egyik Pantić-történetben a tökéletesség megszemélyesítőjének szeme van a novella köldökén, amely bámul ránk.

VICKÓ Árpád

Elhangzott Verbászon 2003. december 18-án a Szirmai Károly Irodalmi Díj átadásán

IN MEMORIAM

HARKAI IMRE (1952–2004) – 2004. január 11-én tragikus hirtelenséggel elhunyt Harkai Imre topolyai építésmérnök, néprajzkutató. Munkái: Temerin népi építészete (1983), Gondolatok az élettérről (1986), Topolya építészete 1750–1941 (1991), A Vajdaság népi építészete (1991), Házrendszerek és szerepük a magyar népi építészetben (1995), Adorján népi építészete (1997), Topolya mezőváros tanya-rendszere (1998). Harkai Imre Csantavéren született, az általános iskolát Topolyán,

az építészeti technikumot Szabadkán végezte, majd a belgrádi Építészeti Karon diplomált, ahol 1998-ban a műszaki tudományok doktora címet is megszerezte. Tervezőmérnöki munkája Topolyához kötötte, de 1999-től a budapesti Szent István Egyetem Ybl Miklós Műszaki Főiskolai Kar óraadó tanára is volt.

ELHUNYT POZSVAI GYÖRGYI – A Litera hu. közölte a szomorú hírt, hogy „tragikus körülmények között” Pozsvai Györgyi egyetemi oktató, irodalomtörténész, kritikus Budapesten „az ünnepek

alatt" elhunyt. Pozsvai Györgyi Verbászon született 1964. augusztus 31-én. Iskoláit szülővárosában és Szabadkán végezte, az Újvidéki Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékén (1987), majd Pesten az ELTE Összehasonlító Irodalomtörténeti Tanszékén (1989) diplomált. 1992-től Budapesten élt, ott szerzett PhD-diplomát (A nézőpont a századforduló prózavilágában, 1996). 1992–1999 között könyvtáros, 1999-től pedig az ELTE Magyar Irodalomtörténeti Intézetének tudományos munkatársa, egyetemi oktató. 1996-ban Soros-, 1997-ben Móricz-, 1999-ben Bolyai-ösztöndíjas. Művei: Bodor Ádám, monográfia, 1998; Visszanéző tükörben. Az Álmodó-álmok álmodójának ezredvégi olvasata, monográfia, 1998; A századforduló költészete, antológia, 1999; Őszi éjszaka, Petelei István válogatott novellái, 2002. Az utóbbi években Petelei munkásságával foglalkozott, monográfiát írt róla, a kézirat fejezeteit a Híd, a Hungarológiai Közlemények, a Kalligram, a Palócföld, a Tiszatáj közölte. Pozsvai Györgyi kritikákat, tanulmányokat jelentetett meg a Hídban és több magyarországi folyóiratban. – Törékeny alkata ellenére hatalmas munkabírású, alapos, lelkiismeretes kutató volt, az OSZK állandó fáradhatatlan olvasója nyitástól késő esti zárásig. Annak ellenére, hogy több mint egy évtizede Pesten élt, figyelemmel kísérte az itthoni irodalmi eseményeket. Ritka találkozásaink alkalmával tapasztalhattuk, érdeklődött könyvek, folyóiratok iránt, ragaszkodással érdeklődött barátai, tanárai után. Pozsvai Györgyi korai halálával kiváló irodalomtudóst, kedves barátot veszítünk el.

DÍJAK

ELISMERÉS CSÁKY S. PIROSKÁ-
NAK – A Falvak Kultúrájáért Alapítvány
1999 óta ítéli oda a Magyar Kultúra Lo-

vgaja címet. E rangos elismerést minden évben január 22-én, a Magyar Kultúra Napján Budapesten veheti át az a személy, akit (hosszú munkásévei elismerése jeléül) az értékelő Tanácsadó Testület érdemesnek minősít. Vajdaságból a 2003-as év jelöltjei közül Csáky S. Piroška, az Újvidéki Bölcsészettudományi Kar Magyar Tanszékének tanára érdemelte ki a Magyar Kultúra Lovagja címet, az MKE Zempléni Könyvtárosok Szervezete javaslatára. A megindoklásban kiemelték a jelölt sokévi eredményes könyvtárosi és pedagógiai munkásságát, valamint a vajdasági magyar könyvtárosok képzésében kifejtett törekvéseit.

A KISS LAJOS NÉPRAJZI TÁRSASÁG DÍJA – Decemberben immár hatodik alkalommal ítélte oda a Kiss Lajos Néprajzi Társaság a hagyományosnak számító néprajzi díjat. Az erre vonatkozó szabályzat megváltoztatása után első ízben hivatásos néprajzosok is elismerésben részesülhettek. Dévaváriné Beszedés Valéria Garay Ákos-díjat kapott az eddig végzett tudományos néprajzi tevékenységéért, ezen belül a tárgyi néprajz terén kifejtett munkájáért. A társaság Jung Károlyt az eddig végzett néprajzi tudományos tevékenységéért, ezen belül a folklór terén kifejtett munkájáért Kiss Lajos-díjban részesítette. A topolyai Cirkalom táncegyüttes a tradicionális népi kultúra szakszerű népszerűsítéséért, a néptánc területén eddig végzett munkájáért kapott Arnold György-díjat.

KREKITY OLGA CSOKONAI-DÍJAS – A magyar művelődési minisztérium Csokonai Vitéz Mihály Alkotói Díjban részesítette Krekity Olgát a versszeret- és a versápolás mozgalmának terjesztéséért Vajdaságban. A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának e rangos, tavaly alapított elismerését a Magyar Kultúra Nap-

ján adták át a budapesti Iparművészeti Múzeumban.

MEGJELENT

Gerold László: Léthuzatban. Forum, Újvidék, 2004

Az Újvidéki Színház harminc éve. Forum–Újvidéki Színház, Újvidék, 2004

Arpad Vicko: Januári borostyán – Januári arsi ćilibar. Antologija poezije vojvodanskih Madara [A vajdasági magyar költészet antológiája]. A kötetben szereplő költők: Gál László, Pap József, Fehér Ferenc, Ács Károly, Koncz István, Fehér Kálmán, Tolnai Ottó, Domonkos István, Ladik Katalin, Brasnyó István, Jung Károly, Veszteg Ferenc, Böndör Pál, Csorba Béla, Danyi Magdolna, Szügyi Zoltán, Sziveri János, Fenyvesi Ottó és Harkai Vass Éva. Arka, Smederevo, 2003

Nagy Abonyi Árpád: Tükörcselek. zEtna–Képes Ifjúság, Zenta–Újvidék, 2003

XXXVI. KMV – 2003. Képes Ifjúság, Újvidék, 2003

RENDEZVÉNYEK

ESEMÉNYEK

HÁROMÉVES AZ IZBA – Az újvidéki Izba Független Művészeti Társaság fennállásának harmadik évfordulója alkalmából december 10-én külön rendezvénnyel várta a látogatókat. Az est a múlt évben felvett videoanyag bemutatásával kezdődött, ezt követően a Total Fusion nevű zenekar lépett fel, melynek tagjai Molnár Igor – basszusgitár, Dragan Lazarević – gitár és Csík István – dobok. A műsor zenei részét Staniša Dautović folytatta legújabb zenei és videoperformance-ával.

XIV. B. SZABÓ GYÖRGY-NAPOK – December 17-én és 18-án tartották meg a nagybecskereki Petőfi Művelődési Egye-

sületben a hagyományos, sorrendben XIV. B. Szabó György-napokat. A rendezvény-sorozat keretében megkoszorúzták B. Szabó György síremlékét Újvidéken, a Futaki úti temetőben a nagybecskereki Petőfi Sándor ME és a vajdasági Magyar Nyelvművelő Egyesület képviselői. Jelen voltak B. Szabó György családtagjai is. Megemlékező beszédet Kaszás Károly, a VMNYE újvidéki elnöke mondott. A műsor keretében a Petőfi Csiribiri táncegyüttes Gera Anna vezetésével hajdúsági játékokkal mutatkozott be. Az est vendége Kunkin Zsuzsanna könyvtári tanácsos volt. A B. Szabó György-díjat az idén Gera Adella, a tánc- és színjátszó csoport tagja kapta. Ápoljuk hagyományainkat címmel alkalmi műsort tartottak, melyben fellépett Váci Nándor, Kamrás Leona és Kecskés Ildikó. Az est keretében megnyitották a Dorogi Erzsébet vezetése alatt működő Tarka-Barkács hagyományápoló és kreatív ötletműhely kiállítását. A B. Szabó György – Az ember és az alkotó cím alatt megtartott est vendége volt Csáky S. Piroska, Káich Katalin, Csapó Julianna és Németh Ferenc.

DÍJÁTADÁS – December 18-án Verbászon adták át a 2003. évi Szirmai Károly Irodalmi Díjat. Mint ismeretes, Temerin és Verbász váltakozva szervezik meg a vajdasági irodalom nagyjáról elnevezett díj átadását. A bírálóbizottság (Sava Babić, Bordás Győző és Vickó Árpád) az elmúlt két év alatt megjelent elbeszélésköteteket áttekintve a díjat (amelyet 2003-ban szerb nyelven megjelent kötet kapta) Mihajlo Pantićnak ítélte oda *Ako je to ljubav* (Ha ez szerelem) című elbeszéléskötetéért. A könyvet a belgrádi Stubovi kulture kiadó adta ki. A díjátadást követően Vickó Árpád, a zsűri elnöke méltatta a könyvet, majd Bordás Győző, az emlékbizottság tagja átadta a díjat, Vesna Đilas és Orovec

Krisztina pedig részleteket olvastak fel a kötetből szerb, illetve magyar nyelven.

KÖNYVBEMUTATÓ ÉS KIÁLLÍTÁS – A szabadkai Városi Könyvtár és a szabadkai Innovációs Klub szervezésében január 12-én a palicsi könyvtárban bemutatták Vedres Andrásnak, a Magyar Feltalálók Egyesülete főtikárának Szellemforrás – Génuszok a XX. században című könyvét. A rendezvényt megelőzően a könyvtár helyiségében megnyílt Törteli Károly szabadkai festőművész önálló tárlata.

PROMETEJ – A Prometej könyvkiadóban január 16-án Aleksandar Tišma író születésének 80. születésnapja alkalmából bemutatták a készülőfélben lévő Tišma-antológia című kiadványt.

IRODALOM

TOLNAI EXPRESSZ – December 10-én Tolnai Ottó szerzői estet tartottak Újvidéken, a Vajdasági Magyar Felsőoktatási Kollégium Tudósklubjában. A Tolnai expressz címmel meghirdetett író-olvasó találkozót Samu János, Deissinger Ákos és Beke Ottó vezette.

RADNÓTI SÁNDOR ÚJVIDÉKEN – December 11-én az Újvidéki Rádió M Stúdiójában, a rádió nyilvános irodalmi műsorában vendégszerepelt Radnóti Sándor budapesti esztéta, irodalomtörténész, kritikus, szerkesztő, publicista. Műveiről, irodalomszemléletéről Bányai János, az újvidéki Bölcsészettudományi Kar Magyar Tanszékének vezetője beszélt. A rendezvényen Krnács Erika, Tornai Erika és Máriás Endre is közreműködött felolvasásokkal.

zETNA-TALÁLKOZÓ – Városok és fellegvárak címmel könyvbemutatóval egybekötött irodalmi estet tartottak december 12-én a Zentai Alkotóházban. Erre az alkalomra jelent meg a zEtna webmagazin

Citadella.doc című könyve magyar és szerb nyelven. A kötet három négykezes darabot, három magyar–szerb szerzőpáros munkálkodásának eredményét tartalmazza. Az Etna virtuális webmagazin szerzői személyesen az irodalmi esten találkoztak először Draginja Ramadanski műfordító és Beszedes István webmester moderálása mellett. Az irodalmi est vendége volt Bakos András, Balázs Attila, Danyi Zoltán, Lakatos Mihály, Miloš Latinović, Predrag Popović és Rajsli Emese. Az írótalálkozó 13-án műhelymunkával folytatódott, és felolvasóesttel.

ESSZÉ AZ ESSZÉKRŐL – Káich Katalin művelődéstörténész és pedagógus volt a vendége december 17-én az Újvidéki Találkozások rendezvénynek, melyet a VMFK Tudósklubjában tartottak meg. Egy év telt el A nagybecskereki magyar színjátszás története és repertórium 1832–1918 című könyvének megjelenése óta, nemrégiben viszont napvilágot látott második kötete is, amelyet Németh Ferenc mutatott be. Az Írások a lélek útjairól című esszékötetről Hózsza Éva, Sutus Áron és Vanger László referált. Mint Hózsza Éva megállapította, a kötet esszé az esszékéről. Az írónőt olyan kiváló gondolkodók inspirálták, mint Richard Bach, Jung, Jane Roberts és talán a legfontosabb: Hamvas Béla. A továbbiakban eszmefuttatás következett a lélek és az egyén megtisztításáról, az új embertípusról, illetve a Hamvas Béla által oly sokszor hangsúlyozott Szeretet fontosságáról.

SZÍNHÁZ

RENDHAGYÓ TÖRTÉNELEM-ÓRA – December 15-én a 300 éves Rákóczi-évfordulóról az újvidéki Színes Szilánkok Diákszínpad rendhagyó történelemórával emlékezett meg. A diákszínpad társulatának előadásában nem „száraz” be-

számlolt láthatott, hanem úgy nyúltak a témához, hogy az emberközeli, „emészthető”, szórakoztató és egyben oktató legyen. A szereposztás: Bordás Szilárd (Rákóczi), Ferenc Judit (tanárnő), diákok: Crnkovity Gabriella, Fischer Adrienn, Gombos Dániel, Grabovac Dávid, Hugyik Ella, Kocsicska Csaba, Kónya Róbert, Orovec Krisztina, Drozdik Popović Teodóra, Fülöp Igor, Hajdú Tamás, Kovács K. Áron, László Judit, Pfau Annamária, Pfau Izabella. Ábrahám Irén Jankovics Andreával rendezett közösen. Juhász Valéria a segédrendező feladatát látta el. Maszkmester Szabó Margit, hang- és fénymester Szőlősi László, zenei tanácsadó Skorutyák Veronika, a dalokat Jankovics Andrea válogatta és tanította be, a szöveget Ábrahám Irén állította össze.

AZ ÉLET EGY CABARET – December 19-én bemutatót tartott a szabadkai Népszínház magyar társulata a szabadkai Jadran mozi színpadán. A Cabaret című musical rendezője Kovács Frigyes, dramaturgia Brestyánski Boros Rozália, jelmeztervező Cselényi Nóra. Szereposztás: Pesitz Mónika, ifj. Szloboda Tibor (a két konferanszié), Sally Bowlest, a kabaréénekesnőt Kalmár Zsuzsa alakítja, Clifford Bradshaw, a fajgyűlölet fenyegető légkörébe becsöppent amerikai fiatal újságíró megszemélyesítője Ralbovszki Csaba, míg Ernst Ludwigot, a kemény, fasisztoid világ megtestesítőjét Csernik Árpád játssza. Schneider kisasszony Vicei Natália, Kost kisasszony G. Erdélyi Hermina, Schultz úr Szilágyi Nándor, a Rudi nevű tiszt Katkó Ferenc, Bobby színpadi megformálója Szűcs Hajnalka. Az előadás szereplőgárdájához tartozik Nenad Orkič, valamint a kabarébéli lányok között van Gál Elvira, Fridrik Gertrúd, a mulatóbéli fiúk pedig Szabó Cibolya Gábor, Darko Mačković, Kovács Károly és

Milorad Vidaković. A hangszerelés ifj. Kucsera Géza munkája.

VIA ITÁLIA – Január 12-én ősbemutatót tartottak az Újvidéki Színház kistermében. A darab Domonkos István Via Itália című ifjúsági regényéből és műveiből készült. Az előadás rendezője és díszlettervezője Mezei Kinga, aki Gyarmati Katával közösen készítette a színpadi adaptációt. A színpadi mozgást Nagypál Gáborral dolgozták ki közösen. A zenét Mezei Szilárd szerezte, a jelmeztervező Janovics Erika. A regény főhősét, Balázs Ferit, Nagypál Gábor alakítja, Deda Puskás Zoltán, Viki-Radiátor Kovács Nemes Andor. Balázs Áron, Ferenc Ágota f. h., Varga Tamás f. h., Huszta Dániel f. h., Német Attila, Pongó Gábor f. h., Elor Emina f. h., Molnár Róbert f. h. kapott még szerepet a darabban. Dramaturg Gyarmati Kata.

HANGJÁTÉK

HANGJÁTÉK-BEMUTATÓ – Az Újvidéki Rádió december 20-án új hangjátékot sugározott. A vén zászlóhordók című hangjáték szerzője Balázs Attila. A darab a Balázs család történetéről szól, melyben maga a szerző egy riportert játszik. A darab két főszereplője a nagypapa és az unokája. A nagypapát Ferenczi Jenő, Balázs Attilát pedig Nagypál Gábor alakítja. Időnként megjelenik a papa is, Balázs Pál (Pubi), kinek hasbeszélő képessége fejlődött ki, mióta katétert kapott. Ily módon becsempészheti a mozaikszerűen összeálló családképbe véleményét, saját szemszögéből látatva egyes történeteket. Az ápolónő szerepét Figura Terézia játssza. A háborús történetek közé olvadó német imákkal a sváb származású nagymama is hangot kap, akit Tusnek Otília alakít. S hogy a családtörténet még hitelesebb legyen, az 52 perces hangjátékot Balázs Éva rendezte.

KIÁLLÍTÁS

MLADEN LESKOVAC EMLÉKKIÁLLÍTÁS – Mladen Leskovac irodalomtörténész, műfordító és a Matica srpska volt elnöke születése századik évfordulóján emlékkiállítás nyílt a Szerb Matica székházában, amely az író és tanár gazdag életútját mutatja be.

HÚSZ AKVARELL HÚSZ ÉV ALATT – Az újvidéki Bel Art Galériában december 17-én megnyitották Penovác Endre topolyai festőművész kiállítását. A Húsz akvarell húsz év alatt elnevezésű kiállításon, mint a címe is mondja, húsz akvarellt állított ki a szerző, melyeket az elmúlt húsz esztendőben különböző művésztelepeken alkotott. A kiállítást – melyet január 5-éig tekinthetett meg az érdeklődő közönség – Duško Trifunović költő nyitotta meg.

KERAMIKUSOK ÉS PLAKÁTTERVEZŐK – A Képzőművészeti Találkozóban Mai magyar iparművészek Vajdaságban címmel december végén kiállítás nyílt. A tárlat az iparművészet és formatervezés két legkedveltebb területét öleli fel: a modern kerámiát és a plakátot, de a kiállítás anyagát kiegészíti még néhány munka a formatervezés más területeiről is, így például festett selyem és faliszőnyeg. A kiállítást Nemes Fekete Edit kerámiaművész és Olga Šram, a Képzőművészeti Találkozó igazgatója nyitotta meg.

ZENE

ZONGORAEST KANIZSÁN – December 10-én Atyimcsev Judit zongorista lépett fel a kanizsai Művészetek Házában. Az est vendége a negotini Vladimir Purić zongoraművész volt. A műsoron Bach, Beethoven, Liszt, Chopin és Schubert művei szerepeltek.

KÓRUSMUZSIKA – December 17-én a szabadkai ferences templom Bach énekgyűttese spanyol és baszk zeneszerzők karácsonyi kórusműveivel lépett a zenekedvelő közönség elé. A műsoron szereplő művek szövegét magyar fordításban is hallhatta a nagydídemű. Gitáron Gyivánovity Róbert szabadkai gitárművész közreműködött. Művészeti vezető Dévity Zoltán.

ETNO

ETNOKONCERT KANIZSÁN – Január 16-án a Cnesa OMI szervezésében a magyarkanizsai Művészetek Háza pincéjében vendégszerepelt Bakos Árpád. Keleti szél címmel legújabb szerzeményeiből tartott bemutatót kobzon, kavalon, furulyán énekkísérettel. Az együttes többi tagja: Pálfi Ervin, a szabadkai Népszínház kiváló színésze tamburán és Gubena Árpád tarabukán kísérte. A közép-európai dallamkincsből merítkező, középkori zene nyomát is magán viselő muzsika egyfajta mai trubadúrmuzsikát közvetített, friss, bácskai fizekkel a hallgatóságnak.

SMIT Edit összeállítása